

Lausunto

22.4.2021

VN/18419/2020
VN/18419/2020-YM-19

Työ- ja elinkeinoministeriö

Ympäristöministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleisiä huomioita esityksestä

Ympäristöministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Kokonaisuutena luonnoksessa hallituksen esitykseksi on tuotu kattavasti esille ne perusteet, joiden vuoksi markkinavalvontalakia on tarpeen muuttaa. EU:n markkinavalvonta-asetus kattaa laajan joukon eri tuoteryhmiä, soveltuessa 70 eri EU-tuotesäädökseen. Kansallinen ratkaisu, jossa eri tuoteryhmien markkinavalvonta on katsottu tarkoituksenmukaisesti hoitaa markkinavalvontaa koskevan yleislain nojalla, on tarkoituksenmukainen ja selkeyttää sekä yhdenmukaistaa markkinavalvonnan toteuttamista Suomessa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on koordinoanut markkinavalvonta-asetuksen toimeenpanoa koordinaatioryhmässä, ja se on ollut asiantunteva ja sujuva menettelytapa EU-asetuksen toimeenpanossa, kun se soveltuu usean eri ministeriön hallinnonaloille.

Hallituksen esityksessä on avattu EU:n markkinavalvonta-asetuksen valmistelua ja sisältöä selkeästi. Kuitenkin ympäristöministeriö kiinnittää huomiota, että esityksen perusteluissa, esimerkiksi s.8, on avattu vain niiden markkinavalvonta-asetuksen artiklojen sisältöä, joiden perusteella markkinavalvontalakia on tarpeen muuttaa. Selkeyden kannalta olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, että tässä yhteydessä tuotaisiin esiin vielä selkeämmin myös se, että suuri osa markkinavalvonta-asetuksen säännöksistä ovat suoraan sovellettavaa sääntelyä jäsenmaissa, joita kansallisessa markkinavalvonnassa tulee noudattaa. Esimerkinomaisesti voisi olla tarkoituksenmukaista mainita eräitä näistä velvoitteista, jotka markkinavalvonnassa tulee huomioida suoraan markkinavalvonta-asetuksen perusteella. Esimerkiksi markkinavalvonta-asetuksen 3 artiklassa olevat määritelmät ja 11 artiklan mukaiset markkinavalvontaviranomaisten toimet, muun muassa koskien tarkastuksia, voisi olla tarkoituksenmukaista tuoda esille hallituksen esityksessä. Näitä artikloja sovelletaan rinnakkain tuotekohtaisten säädösten kanssa. Tästä syystä olisi hyvä selkeämmin mainita se lähtökohta,

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 7
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

kirjaamo@ym.fi

että markkina-asetusta ja sovelletaan rinnakkain kunkin tuoteryhmän erityissääntelyn kanssa, jotta säädösten väliset suhteet tulevat selkeästi esille hallituksen esityksessä.

Hallituksen esityksessä sekä esitettävissä säännösluonnoksissa käytetään termiä unionin yhdenmukaistamislainsäädäntö. Tällä tarkoitetaan sitä sääntelyä, joka kuuluu markkina-asetuksen soveltamisalaan, eli liitteessä 1 lueteltua sääntelyä. Termiä yhdenmukaistamislainsäädäntö ei avata hallituksen esityksessä, ja selvyyden vuoksi olisi hyvä todeta mitä tällä tarkoitetaan. Esimerkiksi sivulle 6, jossa termi mainitaan ensimmäisen kerran.

Sääntelyn selkeyden parantamiseksi erityisesti yleisperusteluissa olisi hyvä avata asiasisältöä pelkän viittaamisen sijasta. Esityksessä on sekä perusteluissa että pykälissä käytetty laajasti viittaustekniikkaa muihin säädöksiin, joka selkeyttää erityisesti pykälää. Kuitenkin asiasisällöt jäävät osin epäselviksi, eikä lukijalle tule selkeästi esille mistä asioista on kysymys, kun vain viitataan esimerkiksi markkina-asetuksen artikloihin. Asiasisältöjä voisi avata viittaamisen rinnalla esimerkiksi sivuilla 35, 36 ja 69.

Huomioita markkina-asetukseen (1137/2016) esitettävistä muutoksista

Oikeus hankkia tuotteita valehenkilöllisyyttä käyttäen (Uusi 10 a §)

Markkina-asetukseen esitetty uusi toimivaltuus on kannatettava ja tarpeellinen uusi keino markkina-asetuksen tarkoituksenmukaiseksi toteuttamiseksi.

Verkkorajapintaan pääsyn rajoittaminen (uusi 22 a §)

Verkkorajapintaan liittyvät toimivaltuudet ehdotetussa 22 a §:ssä ovat tarpeellisia verkkokaupan jatkuvan lisääntymisen vuoksi. Lisäksi on hyvä, että tässä säännöksessä esitetyt toimivaltuudet on porrastettu, ja kaikkein ankarimmat toimivaltuudet 2 momentin 2 kohdan mukaan olisivat viimesijaisia. Hallituksen esityksessä on ehdotettu, että tätä toimivaltuutta käyttäisi markkina-asetuksen viranomais, ei tuomioistuimien. Markkina-asetuksen toteuttamisen kannalta tämä ratkaisu on oikeasuhtainen, ja toimivaltuuden käyttöön markkina-asetuksen viranomais on soveltuvin taho. Kyseessä on viranomais-toimivaltaan kuuluva toimivaltuus. Kuitenkin verkkorajapinnan määritelmää ei ole hallituksen esityksessä avattu muutoin kuin 2 §:ssä olevalla määritelmällä, joten verkkorajapinnan käsitettä voisi selkeyttää esimerkiksi perusteluissa, kuvaamalla tarkemmin mitä sillä tarkoitetaan.

Muut huomiot

Ympäristöministeriö pitää kannatettavana sitä, että hallituksen esityksessä ja liitelakien muuttamisessa on päädytty poistamaan päällekkäinen sääntely markkina-asetuksen ja tuotelakien väliltä. Esimerkiksi Tullin toimivaltuuksien poistaminen markkina-asetuksen 9 ja 10 §:stä on tarkoituksenmukaista, koska Tullin toimivaltuudet tulevat muualta Tullia koskevasta sääntelystä.

Lain 1 §:n perusteluissa s. 32 viitataan markkina-asetuksen artikloihin, mutta ei avata niiden sisältöä. Sääntelyn selkeyden kannalta voisi olla tarkoituksenmukaista avata perusteluissa mainittujen 25-28 sekä 4 artiklan sisältöä, jotka ovat merkittäviä markkina-asetuksessa olevaa sääntelyä.

Lain 2 §:ssä ja säännöksen perusteluissa talouden toimija määritellään 4 artiklan ja lain soveltamisalaan kuuluvien tuotesäädösten kautta, vaikka markkina-asetuksen yleiset määritelmät tulevat asetuksen 3 artiklasta. 4 artiklan 2 kohdan mukaan: Tätä artiklaa sovellettaessa 1 kohdassa tarkoitettulla talouden toimijalla tarkoitetaan mitä tahansa

seuraavista - - 4 artiklan talouden toimijan määritelmä siis soveltuu, kun sovelletaan 4 artiklaa. 4 artiklan soveltamisalaan kuuluu kuitenkin vain osa markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvista 70:stä EU-säädöksestä. Kun markkinavalvonta-asetusta sovelletaan muutoin, määrittyy talouden toimija 3 artiklassa olevan määritelmän mukaan. Tästä syystä markkinavalvontalain 2 §:n talouden toimijan määritelmään olisi hyvä tarkentaa 4 artiklan määritelmän lisäksi 3 artiklassa esitetty talouden toimijan määritelmä, eikä ainoastaan viitata tuotekohtaisiin säädöksiin.

Markkinavalvontalakiin esitetyt uudet toimivaltuudet valehenkilöllisyydestä 10 a §, verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimivaltuudet 22 a § sekä 17 §:n lisättävä uusi toimivaltuus markkinavalvontaviranomaiselle ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin tuotetta koskevien menettelyjen saattamiseksi vaatimustenmukaiseksi, ovat kaikki kannatettavia ja hyviä uusia keinoja markkinavalvonnan tarkoituksenmukaiseksi toteuttamiseksi. Koska kyseessä ovat uudet toimivaltuudet, ei niiden toimivuudesta ole vielä käytännön kokemusta, minkä vuoksi lain toimeenpanossa olisi hyvä seurata erityisesti uusien toimivaltuuksien toimivuutta.

Markkinavalvontalain 3 §

Ympäristöministeriö ei kannata markkinavalvontalain 3 §:n kumoamista. Jatkossa markkinavalvontalain soveltamisalaan tulisi lukuisia uusia tuoteryhmiä eri ministeriöiden hallinnonalalta, joten yhteinen koordinointi niin lain toimeenpanossa kuin tulevaisuudessa sääntelyn muutoksissa on tarpeen ja jopa voi korostua tulevaisuudessa, kuten esityksen sivulla 23 todetaan. Jos lain 3 § kumottaisiin, olisi se ristiriidassa esitetyn perusteen kanssa, jonka mukaan muun muassa ”Lain toimivuutta arvioitaessa ja lakimuutoksia harkittaessa sekä valmisteltaessa tulisi jatkossa huomioida aiempaa useamman tuotesektorin sekä hallinnonalan näkökulmat asiaan. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa markkinavalvontalaista ja soveltamisalan laajenemisen voidaan arvioida lisäävän työ- ja elinkeinoministeriön edellä kuvattuun koordinoivaan rooliin liittyviä tehtäviä.”. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa kansallisesti markkinavalvonnan toteuttamisesta, joten sen roolin esiintuominen säädöstasolla on ympäristöministeriön näkökulmasta tärkeää. Lisäksi olisi huomioitava myös muiden vastuuministeriöiden rooli markkinavalvonnan yleisessä ohjauksessa, eli hallinnonalan tuoteryhmiä koskeva ohjaus kuuluu kullekin vastuuministeriölle.

Markkinavalvontalain muutoslailla 993/2020 on säädetty, että Turvallisuus- ja kemikaaliviraston yhteyteen perustetaan markkinavalvonta-asetuksen edellyttämä yhteispiste, joka koordinoi markkinavalvontaa Suomessa ja muun muassa yhteensovittaa markkinavalvontaan liittyviä näkemyksiä EU:n suuntaan. Kuitenkaan yhteispisteellä ei voi olla sellaista yleisen ohjauksen ja toimeenpanon koordinoinnin roolia, joka kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle markkinavalvonnan osalta. Jos markkinavalvontalaista kumottaisiin 3 §, olisi markkinavalvontalaissa kuitenkin yhteispistettä koskevaa sääntelyä, joten sääntelystä voi saada sen kuvan, että yhteispiste hoitaisi tätä yleisen ohjauksen ja koordinoinnin tehtävää. Ministeriö on vastuussa esimerkiksi hallinnonalan tehtävien neuvotteluista EU –elinten kanssa, ja myös tästä syystä markkinavalvontalakiin olisi tarpeen jättää säännös yleisestä ohjauksesta, sekä täsmentää sen perusteluja muiden ministeriöiden ohjaavalla roolilla oman hallinnonalan osalta. Säännöstä voisi perustella edellä mainituilla syillä, todeten myös, että 2 §:ssä mainittujen tuotelakien markkinavalvonnan ohjaus kuuluu asianomaisen hallinnonalan vastuuministeriölle. Ympäristöministeriö ehdottaa lain 3 pykäläksi seuraavaa:

3 §

Yleinen ohjaus

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

Huomioita huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annettuun lakiin (1712/2015) esitettävistä muutoksista

Ei lausuttavaa

Huomioita sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 30 lukuun esitettävistä muutoksista

Ei lausuttavaa

Huomioita laivavarustelakiin (1503/2011) esitettävistä muutoksista

Ei lausuttavaa

Huomioita tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annettuun lakiin (1005/2008) esitettävistä muutoksista

Ei lausuttavaa

Huomioita vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annettuun lakiin (387/2013) esitettävistä muutoksista

Ei lausuttavaa

Huomioita kemikaalilakiin (599/2013) esitettävistä muutoksista

Ei lausuttavaa

Huomioita kosmeettisista valmisteista annettuun lakiin (492/2013) esitettävistä muutoksista

Ei lausuttavaa

Huomioita tupakkalakiin (549/2016) esitettävistä muutoksista

Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota, että tässä esityksessä ehdotettaviin tupakkalain muutoksiin tai muutosten perusteluissa ei viitata lainkaan EU markkinavalvonta-asetukseen, vaan markkinavalvonnan toteuttamiseksi viitataan ainoastaan kansalliseen markkinavalvontalakiin. Kuitenkin markkinavalvonnassa EU:n markkinavalvonta-asetusta tulee soveltaa rinnakkain kansallisen yleislain eli markkinavalvontalain sekä tuotelakien kanssa, joten onko riittävää, että viitataan ainoastaan kansalliseen säädökseen, vaikka osa markkinavalvonnasta perustuu EU markkinavalvonta-asetukseen? Muissa liitelaeissa on viitattu markkinavalvonnan osalta myös EU:n markkinavalvonta-asetukseen. Informatiivisuuden näkökulmasta ja lain soveltajien kannalta voisi olla tarkoituksenmukaista, että myös tupakkalaissa ja sen perusteluissa tuodaan esille selkeämmin markkinavalvonnan kytkös ei vain kansalliseen markkinavalvontalakiin vaan myös EU:n markkinavalvonta-asetukseen.

Huomioita eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annettuun lakiin (1197/2009) esitettävistä muutoksista

Ei lausuttavaa

Ylijohtaja

Leena Ylä-Mononen

Erityisasiantuntija

Aino Pietarinen

Jakelu

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö